

SRBSKA STRAŽA

ASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

Oktober-november 1918-1923.

(Misli ob petletnici zloma Avstrije.)

Minuli teden je prošlo pet let, odkar se je čez noč zrušila stavba z geslom „Viribus Unitis“: stara Avstrija. Rušila se je delj časa, ali tiste dni pred petimi leti se je zrušila. **Narodi**, ki so bili v **narodnostnem** oziru tlačeni, so se vzdignili, vrgli raz sebe stoletno gospodstvo in čez noč postali gospodarji na svoji zemlji. Čehi, Poljaki, Hrvatje. Tudi mi Slovenci, ki smo živeli **nekaj časa** po zlomu — **popolno neodvisnost**. Toda to veselje ni trajalo dolgo. Vse, kar je lezlo in migalo, vse se je bilo razplamenelo v neko kričavo jugoslovanstvo in živela je idealna parola: **Ena država smo, en narod, ena misel, vsi smo gospodarji itd.** Živijo Srbi! Živijo!!!

Ali ni bilo tako? To bi se takrat ne smelo zgoditi: Mi Slovenci smo v trenutkih omamljenosti pozabili, da smo Slovenci in predno smo izgnali iz sebe hudobnega avstrijskega duha — že smo se klanjali — Srbom, kot **novim gospodarjem**.

Potem je zaplamljelo vinsko navdušenje po vsej deželi in ko smo po prespanem mačku odprli oči, smo na svojo žalost opazili: **Naša neodvisnost smo zaspali**, ker smo bili preveč pijani. Sedaj nas po tej pijanosti boli glava in tudi v želodcu nam razgraja. Jemljemo praške, se elektriziramo in uganjamo druge burke, ali vse to nam ne vrne zapravljene neodvisnosti. Pijani navdušenja smo kričali: Živela svoboda, bratstvo, enakost, živela demokracija, živela enakopravnost, popolna neodvisnost, živela pravica, doli z birokratizmom, doli z aristokracijo in militarizmom! Tako smo kričali vsi vprek in nismo ve-

deli, kaj kričimo. Danes veino, da smo bili pijani, **danes, ko čutimo zgodovinski valpetov bič srbskega brata na lastnih plečih.**

Nas Slovence, ki smo samorasel narod, narod, ki je vzrastel na svojih tleh, narod, ki ima svojo kulturo ni nobena zgodovina izučila. Predvojno avstrijsko barbarstvo je šlo mimo nas in preko nas; res preklinjali smo, se rotili, tupatam zakričali, razbili kako šipo, pa je avstrijski bajonet vse zopet uredil. To nam je odprlo oči in potem nam je petletna vojna odpirala oči, da smo prišli do novega spoznanja, od katerega sankcije je minulo te dni pet let in zopet so se nam odprle razočarane oči in smo prišli do novega spoznanja: Saj smo svobodni, saj smo ujedinjeni, enakopravni, samo **pravice nimamo nobene**. Na to pa smo že stoletja navajeni...

V letu prvega navdušenja in pijanosti smo pozabili, da smo Slovenci res Slovenci, sedaj po petletnem „ujedinjenju“, kjer se je preskusila iskrenost srbskega jugoslovanstva in smo občutili dovolj svobode in enakopravnosti, pa se nam odpirajo oči, sedaj spoznavamo, da **smo Slovenci faktično na svetu...**

Srbski hegemonisti (ne narod kot tak!) so nam odprli oči, koliko let nam bo še treba odpirati oči, **da vsi, prav vsi spregledamo in spoznamo**, da nam je treba popolne neodvisnosti, ki je edino mogoča v federativni zvezi samostojno se upravljajočih balkanskih držav?!

Čakajmo tedaj delajmo in pazimo!

R. B.

Izvoz naših vin v Avstrijo.

(Primerjajte naš članek v naši zadnji številki o tozadevni interpelaciji našega poslanca gosp. dr. Hohnjeca!)

Kakor se čuje, se pričnejo meseca novembra trgovinska pogajanja z Avstrijo, ki tudi nas vinogradnike zaradi omogočitve izvoza naših vin posebno zanimajo.

Situacija na vinskem trgu je danes taka, da se vsled visoke avstrijske uvozne carine na vino (60 zlatih kron za hektoliter) in vsled določbe Avstrije, da morajo vsebovati uvožena vina najmanj 13 odstotkov alkohola, za enkrat ne da izvoziti — izzemši kake posebne kvalitete — niti hektolitra vina v Avstrijo.

Italiji in Madžarski je Avstrija znižala uvozno carino na vino od 60 na 30 zlatih kron za hektoliter. Ta ugodnost se bo skoro gotovo dala doseči tudi za naša vina, če bodo naši delegati to zahtevali. A žalibog nam s to ugodnostjo samo tudi nebi bilo pomagano, zaradi že omenjene določbe, da Avstrija ne prepusti uvoza vin, ki imajo pod 13 odstotkov alkohola. Kakor je pa znano, pa imajo naša vina le redko (v boljših in najboljših vinskih letinah) 13 odstotkov alkohola, navadno pa precej manje in se toraj sploh nebi mogla uvažati v Avstrijo, če se ne posreči te

avstrijske določbe spremeniti. Glavni boj naših delegatov za trgovinska pogajanja z Avstrijo bo moral tedaj biti naperjen proti tej določbi.

Kakor se sliši, se je Italiji pri sklepu trgovinske pogodbe z Avstrijo posrečilo to določbo glede izvoza vin iz južne Tirolske prebiti in ji je Avstrija koncedirala uvoz 50.000 hl vinskega mošta in 50.000 hl vina, ki lahko ima pod 13 odstotkov alkohola. To je „precedens“, na katerega opozarjamo naše delegate za trgovinska pogajanja z Avstrijo.

Da pa ne bo pozneje praznih izgovorov, zahtevamo v imenu naših vinogradnikov, da se k trgovinskim pogajanjem z Avstrijo pritegne vinarstva strokovnjaka, ki natančno pozna razmere vinogradništva v Sloveniji, ki je na izvozu vina v Avstrijo najbolj interesirana, kot eksperta.

Vinogradniki iz vseh vinarskih okolišev, vinarska društva, kmetijske podružnice, odbori in druge korporacije, kletarska društva, zadruge in vinske trgovine! Pridružite se našim zahtevam in pošljite tozadevne peticije pokr. upravi v Ljubljano in ministerstvu Poljoprivrede i Voda v Beograd!

Vinarski in sadjarski odsek kmet. družbe za Slovenijo v Mariboru.

Kongres zaupnikov SLS.

Veliki zbor zaupnikov SLS, ki je po statutih najvišja instanca v stranki je imel najsijajnejši potek. Velika Unijonova dvorana je bila zasedena. Zboru je predsedoval voditelj SLS in prvobornik slov. svobode Dr. A. Korošec, ki je imel tudi daljši govor. Najprvo se je spominjal pokojnih dr. Verstovška, Stojana Protiča in bivš. dež. poslanca Ozmeča, katerim je zbor vsklikal: Slava! — Nato je omenjal težnjo SLS, da pomaga zatiranim bratom onstran naših mej; omenjal je Reko, laško verolomstvo, odnošaje z Avstrijo ter povdarjal, da nosijo Srbi odgovornost za vse sedanje mizerno stanje. Ostro je obsodil preganjanje slov. oficirjev, nadalje centralizem, ki ogroža naše celokupno uradništvo, slov. univerzo in druge ustanove.

Pobijal je očitke centralistov in očrtal stališče, zakaj ne vstopi SLS v vlado; njen program zasleduje smer časti in poštenja, zato je proti sedaj vladajoči korupciji, ki se posebno očituje pri slov. radikalih. Povdarjal je potrebo opozicijskega bloka, ki ima velike naloge. Končno je povdaril neomajno stališče SLS: **Naša stranka lahko umre na avtonomističnem programu, a prodati ga ne more tudi za ceno kake vlade ne.** Govorniku, ki je bil ponovno izvoljen za načelnika stranke so navzoči iskreno in burno pritrjevali. Potem je govoril tajnik Kranjc o organizaciji SLS. — Sledila so potem sledeča zborovanja: Občni zbor Jugosl. Kmečke Zveze, zborovanje kršč. delavskih organizacij in zborovanje Jugoslov. obrtne zveze. Poslancem Jugoslov. kluba se je izrekla popolna zaupnica. Nato je bil velepomemben kongres zaupnikov SLS zaključen.

Pregled polit. in drugih dogodkov.

Naša vlada je poslala bolg. vladi ultimatum glede napada na našega vojnega atašeja. Beograd je vsled prenapete pisave nekaterih listov silno razburjen. — **V parlamentu** je govoril g. posl. dr. Hohnjec v debati k zakonu o ustrojstvu sodišč, nadalje o verski vzogji v šoli. — **Iz Rima** poročajo, da je mariborski knezoškof imenovan za apost. administratorja v Prekmurju. — **Tudi „Tabor“** komentira naš dopis iz Apač (pašaluk dr. Potzinger — Ivanuša). Tožite, prečastiti! — **Lep radikalni tip** je neki pleskarski pomočnik, Milan Krstić, katerega so postavili za vel. župana mesta Pančeva. Ker je preradikalno kradel in goljufal ter uganjal nasilstva so ga odstavili, kakor Jurkoviča od sekvesture Arnberg... O blažena zemlja SHS! — **V Bohinju** je zadivjala silna nevihta, ki je izruvala nad 150 velikih smrek. Voda je dosegla prag hotela Zlatorog. — **Nemška marka** ima vrednost ene milijarde proti zlatemu pfenigu. Dalje menda ne bo šlo. Deutschland, Deutschland über alles. Memento za požrešno Italijo! — **Grški kralj** je ujetnik v lastni palači. — **Pogreb** novinarja Stojana Protiča je bil najslovesnejši. G. Pašič se pogreba ni udeležil, ker dr. Milan Protič, sin velikega pokojnika ni

tega želel. — **Laško nasilje** na energično intervencijo dr. Korošča in tov. ponehuje. Nekateri drakonične odredbe so preklicane. — **Te dni** proslavljamo petletnico naše „osvoboditve“. Več v današnjem uvodniku. — **Stanje orožnikov** v Črni gori in tudi drugod je obupno. Oficirji pa imajo preveč plače. Podporočnik dobiva kot novoplačan okoli 14.000 kron, dvorni svetnik z 20 leti pa 6000 kron plače pri nas!! — **Zbor zaupnikov SLS** se je vršil v nedeljo, dne 4. tm. v Ljubljani. Poročilo na drugem mestu. — **Posl. Geza Šiftar** ni prestopil v NRS, ampak je le ostal v SLS. V „Novinah“ je izdal krajši manifest, kakor so ga prinesle „Jutranje Novosti“, ki so si proglas izmislile. Tudi svoje vrste pol. morala. — **Uradništvo** (državno) je že razvrščeno po kategorijah. Seveda tako, da se hudiču gabi. — **Ujedinjena banka** v Beogradu je v konkurzu. Druge sledijo. — **Radič** je objavil že 27. pismo iz Londona o svojem nastopu v odboru Labour Party (delavska stranka). — **Grob Aliagiča**, znanega atentatorja je policija močno zastražila. Še cvetje so odstranili. Niti mrtvim, ki so z svojim življenjem izbrisali „madež“ v smislu sedaj veljavnega zakona ne dajo miru. — **Sloviti Leopoldov sejem** se vrši letos dne 15. novembra v Gornji Radgoni. — **Železniška nesreča** pri Zemunu, kjer sta trčila en osební in tovorni vlak je zahtevala dva mrtliča in 15 težkih ranjencev. Škoda na materijalu je velika. — **Separatisti v Nemčiji** divjajo dalje. Vršijo se ropi, umori in druga nasilstva. — **V Bolgariji** je ubil „neznan“ atentator zun. ministra Genadijeva in težko ranil bolg. poslanika v Berlinu in Carigradu Gešova. — **Turška** je proglašena za republiko. Predsednikom je izvoljen Mustafa Kemal paša. Tako padajo mogočna „cesarstva“. — **Na Poljskem** vlada splošna stavka, ki dobiva vedno večji obseg. — **Bonar Law**, bivši angleški ministrski predsednik je umrl. — **Novo Pašičevo** afero naznanja neki beogr. list. Na ime dvora, ki ne plačuje carine si je naročil velikanske zaboje skrivnostne vsebine. Zaboji so se pred Pašičevo palačo odložili. — **Pašič** ima premalo dohodkov. Sedaj so mu dali še poseben fond od 2.400.000 Din „na ličnu

upotrebu“. — **O slovenskih radikalnih živahno** pišejo beogr. in zagr. listi ne baš laskavo. O ti ljuba radikalija. — **Po vetru** se obračajo gg. radikali. Nedavno so poveljevali „Orjuno“, zdaj jo pa nič manj vneto psujejo. — **Naš kralj** je šel na lov v okolico Niša. — **Italija** dela v Albaniji propagando proti nam. Bajram beg Curu (našemu uredniku osebno znan!) je ponudila samo za propagando po 100 napoleonorov (zlatnikov) mesečno in čin polkovnika. Bajram beg je slabo pismen. — **Na Madžarskem** so razpustili vse nacionalistične stranke. — **Pomanjkanje** premoga v naši državi je veliko. Vlada je naročila premog iz Madžarske in Avstrije deloma. — **Na Francoskem** spremenijo volilni red, po katerem bo namesto 626 posilancev izvoljenih le 506, torej za 120 manj. — **Grška** ostane kraljevina. Kako dolgo, se seve ne ve. — **20 odstotne** bone, katere so svojčas na prevarljiv način izdali gg. centralisti, g. minister noče izplačati. Lepa poštenost taka tatvina. — **En dolar** stane sedaj že 130 milijard nemških mark. — **Francija** je izjavila, da stoji odločno na stališču, da mora braniti Jugoslavijo pred italijanskimi izzivanji. — **V Sofiji** je bil napaden naš vojni odposlanec podpolkovnik Krstič od neznanega možkega. Atentat ni vspel. — **V Romuniji** so odkrili velikansko oficirsko zaroto, ki je nameravala prevrat. Aretiranih je dosej nad 100 oficirjev. — **Za predsednika** turškega parlamenta je glasom vesti iz Angore izvoljen Feli-beg s 151 od 158 glasov. — **Nove volitve** utegnemo dobiti, ako nas predvolitveni vtisi iz srbskega časopisja ne varajo. Posebno radikali zelo intenzivno delajo predpriprave. — **Srbski radikali** zmerjajo v „Balkanu“ po slovenskih s takimi izrazi in dokazi, da se človeku ježijo lasje. Pa naj reče kdo, da nismo v „veseli deželi“. — **Bolgarski** komunisti so od volilne pravice izključeni. — **Za bolnice** v Sloveniji je predvideven v proračunu ministrstva za narodno zdravje poleg osebnih kreditov še poseben celokupni kredit za sanitetsko službo in higijeno v znesku 22.892.000 Din. — **Na kaspiskem jezeru** je nenadoma začel bruhati nov vulkan, ki je bil prej neviden.

Vse ribe so seveda poginile. Na mestu, kjer je izbruhnil žareči curek se dviguje sedaj mali otok. — **Pravica slovenske raje**. — Naša vlada je otvorila 4490 italijanom 4 (štiri) popolne ljudske šole z italijanskim učiteljstvom. Za profiuslugo je ital. vlada vzela 800.000 Jugoslovanom vse šole t. j. okoli 400. Za to dejstvo ni besede. — **Nad 40** raznih novic objavljamo na tem mestu. Tu vsakdo lahko uvidi, kako neumen je predsodek, češ, saj „Murska Straža“ ničesar ne prinese. Kot tednik izborna nadomestuje drag dnevnik.

Dopisi.

Javno vprašanje. Kaj je na naši državni in narodni meji najbolj potrebno, da bo zavladal red, gospodarski procvit in sporazumno življenje? To vprašanje stavimo na cenj. čitatelje in sotrudnike lista po vzoru drugih časopisov. Odgovori se naj vposljejo bodisi s polnim imenom in naslovom, bodisi pod šifro, v katerem slučaju se naj v zaprti kuverti javi pravi naslov. Za tajnost jamčimo, kakor za druge dopise. Pametni in dobri odgovori se bodo po zaključku te ankete objavili v „Murski Straži“. Odgovore je vpslati do 20. novembra.

Gornja Radgona. V radg. bolnici je umrla dne 6. tm. ob 8. uri zvečer po dolgi mučni bolezní gđc. Zora Čiričeva. Pogreb drage pokojnice se vrši v petek, 9. tm. ob 9. uri predpoldne na tuk. pokopališče. Sv. maša zadušnica se služi isti dan ob 10. uri. Užaloščenim starišem naše iskreno sožalje, mladi pokojnici pa: Spavaj v miru! Naj ne toži Ti na ta se svet! Kaj je vse dehtenje roži — ko odpade cvet! N. v m. p.

Gornja Radgona. Cenj. dobrotnike prosimo da gredo nabiralcem za tombolo „M. Str.“ z denarjem in blagom na roko. Darujte! Ne bo Vam žal. Zavedajte se velikega pomena obmejnega tiska.

Gornja Radgona. Tihotapstvo. Carinarna je imela zopet srečen dan. Ujela je tihotapca z 20.000 Din. Mi smo mnenja, da bi se večkrat ujelo kaj takega, kar bi bolje koristilo ugledu države, kakor pa lov na reveže, ki tupa-tam za potrebo kupi kako malenkost v mestu. O tihotapstvu pri nas se pripravlja silno zanimiv roman. — **Za Leopoldov sejem** bi bilo zelo umestno, da dovoli okr. glav. v Nemški Radgoni enodnevne prolaznice za one, ki hočejo posetiti naš sejem. To bo samo od koristi za nas. Merodajni činitelji naj store primerne korake, da se eventualno olajšava tam preko pravočasno razglasi.

Roman Bende:

Svojemu prijatelju pisatelju Josipu Kostanjevcu k dvojnemu jubileju. (1863—1883—1923).

„Nulius agricolae cultu stirps tam diuturna, quam poetae versu seminari potest“. (Cicero „De leg.“)

Nisem ga še poznal po oguljenih rokavih in ponošenih hlačah in obrazu s sledovi skrbi in brige, (to je namreč legitimacija današnjega literarnega človeka), ko sem čital njegove spise, polne iskrenosti in resničnosti. Daleč proč od nesmiselnosti kakega „električnega filozofa v kotu 450“ iz sedanje dobe je pisal naš Jože kot mladenič in piše še danes kot 60-leten starček. Polnih štirideset let plodonosnega literarnega delovanja ima za seboj in s ponosom lahko pokaže na dolgo vrsto svojih spisov, ki so po svoji poljudnosti osvojili srca slovenskega naroda. Preprosta je njegova beseda, a je pristnoslovenska in sega do srca, do živcev. Skromen in ljubeznjiv po svoji naravi se ni nikdar silil v ospredje in zato se je zgodilo, da je nehvaležno ljudstvo, katerega je slovstveno obogatil s pravimi biseri — prezrló jubilej moža, ki je sebe celega skoro pol stoletja posvetil narodu in domovini, o kateri je veliki Cankar napisal pikro besedo resnice.

Nam, obmejnim Slovencem je znan po res lepem, vsebinepolnem romanu „Krivec“ in po prvem zvezku „Zbranih spisov“. Slednja publikacija se je tiskala v tiskarni „Panonija“ v G. Radgoni. Obe knjigi se dobita v knjigarni „Panonija“ ter v vseh knjigarnah širom Slovenije. V njegovih delih se zrcali njegova duša, njegova individualnost. Vsaka njegova vrsta je realno gledanje resničnega brez frazerske primesi, brez našemljenega lepotečenja, brez odurnega v oči

in živce pekočega šminkanja, brez odvratnega parfumiranja.

Svoje neizčrpno stvarjanje črpa iz naroda za narod. Giblje se izključno v miljeju priprostega človeka v malem trgu ali mestecu; njegovi tipi so tako resnični, da stojijo pred teboj v vsej nagoti, ki predstavlja lepoto ali nasprotno. Čitajočemu Jožetove spise je človeku mehko pri srcu: Vse značaje pozna, ugane „birtije“, kjer jih je zaslediti, ugane kraj dejanja in nehoti se nasmehne s trudnim nasmehom pisatelja, češ, dobro ga je zadel.

Starejša Kostanjevčeva dela mi niso detajlno znana. Spominjam se jih samo iz „Mohorjevih knjig“ in „Ljubljanskega Zvona“. V teh je Kostanjevec sedanjí, še vedno sveži, dobrodušni prijatelj Jože, ki z nasmehom kvitira nehvaležnost domovine za vse, kar ji je dal. V njegovih spisih zamanj iščeš globokega skolastičnega modrovanja ali takozvanega filozofiranja, ki je ponajvečkrat vezanje otrobov, vendar pa je vse, kar je napisal priprosto, modro, razloženo tako, kakor je. Iz tega prostega razloga je postal last one publike, iz katere piše in za katero piše: to je delavstvo, srednje meščanstvo in kmečki stan, en gros slovenskega naroda.

Smelo smem trditi, da se J. Kostanjevčevi spisi mirnodušno lahko postavijo poleg imen naših dosedanjih najboljših pripovedovalcev: Jurčiča in Kersnika. Ali bi se ne mogla najti n. pr. „Splošna knjižnica“ ob sklepu, da izda — seveda literarno kritično urejeno — Josipa Kostanjevca pripovedne spise ravno ob jubileju pisatelja, da se vsaj deloma popravi sicer neodpušljiva netaktnost širšeja vnosti?! Z izdajo take publikacije, bi se ga materijelno podprlo in javnost bi prišla do zdravega čtiva.

Štirideset napornih let literarnega dela in človek ni zaslužil, da proslavi njegov jubilej kakor se spodobi. Le mariborski lokalni list in

za njim drugi so prinesli kratko osebno vest o dvojnem jubileju osivelega literata.

Mnogo je dal svoji domovini. Vse, kar je napisal je trajne vrednosti, je za slovensko slovstvo bogastvo, ki pa je razmetano širom Slovenije svobodne in zaslužjene — in mu ne prihaša v teh težkih časih materijelne podpore, katere je tako potreben. Nehvaležnost je plačilo sveta. To bridko resnico je občutil šestdesetletni Jože Kostanjevec, ko je slavil v tistem zatišju štiridesetletnico svojega bogatega literarnega delovanja. Pa to Te ne bo strlo, dragi Jože — saj si že mnogo prenesel, kakor si mi pripovedoval. Vem, da ob svojem jubileju čutiš s pokojnim Ivanom Cankarjem, Tvojim prijateljem: O domovina, ti si kakor vlačuga; kdor te ljubi, ti ga zasmehuje!

Bog blagoslovi Tvoje delo, ki je bilo vedno: narodu v korist, domovini v čast, Tebi in Tvojim v ponos in bo na večer življenja v spoznanje: Nisem živel zastonj! Na mnoga leta!

Ob svežem grobu.

(Binici Čiričevi v slovo.)

— „Kje ste rasle, — bele krizanteme?“
Mlademu dekletu krásile smo vrt;
zdaj samujemo tu neme —
kjer med sólzami svatuje — Smrt!

R. B.

Gornja Radgona. „Mlinar in njegova hči“ založna igra v 5 dejanjih in 7 spremembah se je igrala na odru tuk. kmet. bralnega društva dvakrat in sicer na praznik Vseh svetnikov in prošlo nedeljo. Obakrat se je dvorana napolnila od hvaležnega občinstva, tako da je že polna dvorana dala igralcem precej poguma. Vsi igralci so sijajno rešili svojo ulogo in objektivni gledalec se je moral čudom čuditi, da tako osobe igra na tako slabo opremljenem odru, ki je za tako in vsako srednjeveliko igro mnogo premajhen. Kdor si je ogledal isto predstavo v nemški Radgoni, mora priznati, da so naši igralci prekosili v tej igri radgonske. Lep uspeh in priznanje vsem bodi bodrilo k nadaljnjemu delu, ki se posebno v zimskem času lahko uspešneje razvija, kakor v sezoni težkega kmečkega dela. Pripravlja se za vprizoritev nova igra in za takrat prosimo cenj. občinstvo, da nas zopet počasti s svojim obiskom, kakor pri zadnjih dveh predstavah. Splošna sodba je, da stojita obe zadnji predstavi nad povprečnim diletantizmom. Dramatski odsek je lahko ponosen na složno in vzajemno delovanje svojih članov. V tem znamenju bo šlo naprej!

Izjava. Izjavljamo, da č. g. Ašič, kaplan v Apačah ni v nikakoli zvezi z noticami o župniku dr. Potzingerju, ampak, da sta dva člana uredništva na lastne oči videla, v kakem mokrem brlogu mora stanovati starejši duhovni gospod, ki leži sedaj bolan. Notico smo obelodanili iz ozirov humanitete in da pribijemo nemoralno postopanje g. veleradikala. Uredništvo.

Solsko vodstvo Gornja Radgona se tem potom najlepše zahvaljuje vsem darovalcem za znesek 200 Din, katerega je nabral g. Lorber dne 29. oktobra v gostilni g. Karbaš za uboge učence tukajšnje šole.

Ljutomer. Na posestvih vojvodinje Eleonore Uršule pl. Arnberg, ki ni avstrijski podanik ampak spada celo v poštev — kot posestnik — prihajajoča rodbina v državljanstvo kraljevine Belgije, torej naše zaveznice, so se nekateri gospodje, katerih imena za danes ne objavljamo — komodno vgnezdili. Kakor doznavamo iz verodostojnega vira je pravovelnjavni lastnik tega veleobsežnega posestva (Radinci, Kapela, Presika) že na potu semkaj, da s posebnim procesom, ki bo vrgel žarko luč na celo zadevo — prežene parazite iz svoje imovine. Te podatke posnemamo iz pisma, ki so nam na vpogled in iz iz katerih je razvidno, da bo zadeva diplomatskim putem „urejena“ v korist vojvodinje pl. Arnberg oz. njenih postavnih dedičev in potem bo zgodovina zapisala: Oni, ki so tuje vino pili, so nekaj bili, ni jih več. — Spectator. — (Op. ured.: Obsežnega poročila, ki bo v vsej jugoslov. kakor inozemski javnosti vzbudilo precej zgražanja za enkrat ne objavljamo, da nam kdo ne očita, da se pečamo s privatnimi zadevami osebnega značaja).

Tedenske novice

Stenski koledar za Prekmurje bo izšel v začetku decembra v tiskarni „Panonija“ v Gornji Radgoni. Opozarjamo trgovce in obrtnike da inserirajo v tem koledarju, ker bode razpečan po celem Prekmurju brezplačno.

Amnestija za vojaške begunce. Z ukazom S. broj 9211 od 21. oktobra 1923 so oproščena in pozabljena vsa kazenska dejanja samovoljnega oddaljenja, begstva in dogovorjenega begstva iz vojske vseh onih podčastnikov, kaplarov in redovov iz naše vojske, ki so izvršili ta dejanja od 8. junija 1922 pa do 21. oktobra 1923, a so se sami vrnili, ali se še bodo vrnili v svoje komande, oziroma se bodo prijavili vojaškim ali civilnim oblastim radi vrnitve v njih komande najdalje do 21. jan. 1924. Zainteresirano občinstvo naj opozori na ta ukaz vse begunce, da se najkasneje do 21. januarja 1924 sami prijavijo oblastim, ker je to v njih lastnem interesu.

Razmejitve med Jugoslavijo in Avstrijo končana. Komisija za razmejitve med Jugoslavijo in Avstrijo je te dni dokončala svoje delo. Delovanje je bilo 31. oktobra formalno zaključeno. Angleški delegat, polkovnik Clawen je odpotoval v Pariz, da izroči elaborat, ki je izdelan v treh izvodih, veleposlaniški konferenci. Po en izvodu dobila Jugoslavija in Avstrija,

tretji izvod pa ostane v Parizu in tvori prilogo mirovne pogodbe.

Slinavka in parkljevka v Prekmurju. Koncem septembra je izbruhnila ta kuga v Nedelici, kamor je bila prenesena po živinskih prekupcih iz Varaždina. Od tu se je polagoma razširila na sosedne občine Turnišče, Dubrovnik, Žitkovci, Lipa, Strehovci, Filovci in Ivanjci. Na tej kugi je že poginilo dosedaj 28 goved po krivdi živinorejcev samih, ki bolano živino preveč zanemarjajo, za take slučaje ne daje država nikakih podpor. Živinski sejmi so radi tega v celem Prekmurju prepovedani. D. Lendavski sodni okraj je za promet s parkljerji pod zaporo, M. Sobotški pa še dosedaj prost.

Madžarska bi rada dobila v inozemstvu večje posojilo. To posojilo ji je obljubljeno, ako bo napram Jugoslaviji, Češki in Romunski premenila svojo barvo in se z njimi sprijaznila. Grof Betlen se zelo trudi, da dobi Madžarska posojilo. Dne 15. tm. so prišli v Pešto delegatje zveze narodov. Ta bi ta čas probujajoči se Madžari ne rogovilili, jih je Betlen naprosil, naj vsaj toliko časa mirujejo, da delegatje ne zapuste Madžarske. Tudi sam je imel v Solnoku shod, na katerem je kmetom razlegal, kako potrebno je za madžarski narod, da živijo z Jugoslovenci, Čehi in Rumuni v prijateljstvu. Kmetje so pritrjevali in zahtevali, da se agitacija probujajočih se Madžarov ustavi in da začne enkrat z mirnim delom.

Cene živilom v Pešti dne 3. tm. 400—10.000 madj. K.; teletina 8—15 tisoč m. K., svinjetina 11 tisoč m. K., mleko liter 12000 m. K., krompir kg 300 m. K., zemlja 105 m. K.

Listnica uredništva.

Vsem: Zopet se je nabral precejšen kup pisem in rokopisov, rabnih in nerabnih, galantnih in surovih, kakor je pač življenje človekovo. Ako komu kake stvari ne sprejemam, naj ne zameri. Le pišite pridno in poročajte polno novic in zanimivosti. Ako hoče kdo koga pošteno skrtičiti, naj bo previden in naj piše vselej čisto in golo resnico, podprto z dokazi in pričami, ki morajo biti verodostojne. Le delovanju v tej smernici se je zahvaliti, da naš urednik doslej kljub mnogim persekucijam in tožbam še nikdar ni bil obsojen (vsaj do danes ne!) in da je navadno „užaljeni“ lepo plačal sodne stroške in advokatske račune. Osebna čast je neizmerne vrednosti, zato se naj dotičnik, ki ta zaklad s svojim obnašanjem izgubi nikakor ne čudi, če je lepega jutra v „cajtengah“. Kdor pozna „M. Stražo“ vsaj za dobo 3. let, ve, da mi ne preganjamo poštenih dejanj, ampak se odločno borimo proti vsem izrastkom nemorale, kamor spada tudi grdo obrekovanje. To delamo nepristransko brez ozira na desno in levo preko jezikov tržkih hlepetulj pa do zločina ministrov. Zato je vsak, ki hoče služiti resnici, iskati pravico, pobijati korupcijo in ljubiti narod in domovino dobrodošel, da v našem listu, ki je nekaka svobodna tribuna (govornica) za obmejne Slovence brez pridržka in predsodka pove svoje misli, ako so usmerjene v duhu naše smernice! — Gornja Radgona: G. upravniku carine dostavljeno poverljivo; zaupajte, da se ne bo več ponovilo. Ako pa bi se utegnulo ponoviti, se bo že našel prostorček za fotografijo. Glede prenosa cvetlic je stvar sedaj, ko istih več ni, že rešena povoljno. — C. H. istotam: Dostavljeno g. poslancu dr. Hohnjecu v svrhu interpelacije. — Stražar dtto.: Kakor ste čitali v začnji štev. „M. Straže“ in kakor mora Vaši oblasti že biti dostavljeno se je nam in našemu poslancu vendarle posrečilo, da je za stražnico dovoljen kredit. Upoštevajte naš trud, tudi če bi se Vam razni Jurkoviči in drugi brezpomembni tiči laskali, da so oni to dosegli. — Železnica: Glede povečanja kolodvora je tudi vložena interpelacija na merodajno mesto in je povečanje obljubljeno. — Vinorejec: Čitajte današnji članek in pa upit našega poslanca v zadnji številki pa Vas ne bodo motili neumni predsodki, kdo dela za Vas in kdo ne. — G. Ž. in drugi: Naš napad ni namenjen na SLS kot tako, ampak na sebično, lokalpatrijotsko upravo blagajne SLS, ki ne vidi dalje, kakor iz Ljubljane v Zidanmost. Ideje in program SLS

nam so všeč, pod kritiko pa je taktika vodstva. Zdravstujte in ostanite zvesti listu. — A. O.: O Jurkoviču se ne splača govoriti, škoda prostora. O pljačkanju na imanju vojv. Arnberg pa je itak danes dopis iz Ljutomera in imamo o tej nečedni stvari obilo umazanih dejstev. — Kmetje iz okolice: Davčni urad res ni agitacijski lokal za demokratsko partijo. Predmetno pritožbo smo poslali našemu g. poslancu, da se pritoži g. fin. ministru. Prevoz sena je za dvolastnike in posestnike v 10 km conj carine prost. Glede vina sledi odločitev. — Radinci: Hvala. Naše izobr. društvo priredi itak enkrat še ta mesec menda zadnjo adventno nedeljo zelo zanimivo igro. Agitirajte za udeležbo. „Mlinar in njegova hči“ je na Vašem odru nemogoča. Pišite bolj pridno; tam je vedno kaj novega. Glede W. škoda prostora. — Kapela: Bolj pridno poročajte, pa bo tudi od vas nekaj novic, katerih si urednik, četudi si izmišljuje pesmi — pri najboljši volji ne more zmisлити. — Križevci: Velja isto. Zakaj ste tako umrtvili? Dajte krivca v „cajtenge“! — Sv. Jurij: Posojilnica je denarni zavod, včlanjen pri naši Zadr. Zvezi in deluje po za nas merodajnih informacijah dobro. Razumljivo je, da je za njen razvoj kvarno, ako se v njenem okvirju uganja protiljudska politika. Kako je z Domom? Preveč mrtvila je pri Vas, ker se ne oglašate, kljub temu, da živite v najbolj pismenem kraju Slovenije. Zganite se vendar! Urednik željno čaka na Vaša poročila. — Veržej: Naj Vas ne navdaja s skrbjo, ako prireajo JDSarji „shode in sestanke“. Ali niste toliko „čedni“ kakor gre glas o Vas po domovini in ne „pogruntate“, da je sedaj sezona mladega vina in je to temeljni vzrok, da so gg. demokrati prišli k vam, da izrabijo za svojo žejo ugodno konjunkturo. Druge nesreče ni. — Tržne cene objavljamo po Vašem nasvetu. Pišite še kaj, da bo bolj veselo! — Ljutomer: To ste mi tiči tam! Enkrat se pravdate, potem poravnate in spet tožite. Ta vročekrvnost ni na mestu. Vaše „sovrašstvo“, ki je prešlo že v smešnost vendar ni Triglav, da bi se ne dalo izravnati. Zato: pameť, fantje in držite vkup! Saj to škoduje dobri stvari, pri kateri hočete vsi sodelovati. Res, nima smisla za svojo osebo vam vsem skupaj zapretili, da vam napišem pesem ali burko ako se prej po krščansko ne pobotate. Pišite pametne stvari od tam.

Denar in blago.

Cena žitu: (Se razume za 100 kg v dinarjih) pšenica 100 kg je padla od 362—350 Din. Bosanska pšenica je še cenejša. Rž a 275. Oves 237—265. Ječmen, jari 287, zimski 250—262. Koruza 260—300, moka 0 573—265. Otrobi (z vrečami) 125—160. — V primeri s temi cenami, katere smo objavili zadnjič stoji sledeče zadnje poročilo, ki je zanimivo: Pšenica, banatska in vojvodinska se je prodajala po 337 do 340 Din, srbijanska iz Mačve pa po 317 do 320 Din za 100 kg. Slovenska pšenica je bila mnogo dražja, pa za to ni bilo večjih kupcij. — Kuruza se je dobila po 228—285 Din, ječmen pa po 270 do 275 Din.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso 24 do 27 Din, meso od bikov, krav in telic 21 do 22 Din, telečje meso 24 do 27.50 Din, svinjsko meso sveže 35 do 40 Din povsod za 1 kg.

Proda se 6½ orala posestva na lepi legi. Je gozd, travnik, gorice in sadonosnik. Hiša in gospodarsko poslopje vse v najboljšem stanju. Tudi je nova preša in novi svinski hlevi. Cena zmerna. Več pove g. Dominik Kolarič, pos. Norički vrh št. 1 pri Gornji Radgoni.

Kr. glavna carinarna v Gor. Radgoni

Javna licitacija

razne zaplenjene svilene manufakturne robe dne **11. novembra v nedeljo porani maši, t. j. po 8. uri** pri tukajšnji carinarni v pisarni.

Carinarna.

Sprejme se

služkinja

za trg. hišo. Naslov v upravništvu lista.

HRANILNICA IN POSOJILNICA V RADINCIH

r. z. z. n. z.

obrestuje vloge po najvišji obrestni meri || daje raznovrstna posojila in izplačuje dvige brez odpovedi.

račun ček. urada št. 12.168.

Moja stara

navada od nekdanj je bila, da sem šel vsako leto na

Leopoldov sejem v Gornjo Radgono

Tudi letos ne smem pozabiti; kajti tam bo vsega na izbiro in se bo dalo mnogo kupiti in prodati.

Brzo-brzo

na vlak v Celje v veletrgovino R. Stermecki kjer kupite letos

sukno

za moške in volneno za ženske obleke, parhent, belo, pisano in rujavo platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem interesu se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros-cene.

Svarilo!

Podpisani svarim vsakogar, kdor bi moji ženi Mariji Kozar, posestnici v Hercegovščaku, posodil denar ali dal blago brez denarja itd. Tudi opozarjam vse urade da se ne ozirajo na njene zahteve, ker je slaboumna. Jaz ne plačam ničesar za njo. Kar je potrebno, bom že prišel in plačal sam!

Matija Kozar

posestnik v Hercegovščaku št. 29 pri G. Radgoni.

Proda se

zelo ugodno ena motorna kompletna mlatilna garnitura, fabrikat „Schutleworth“ — motor „Langen & Wolf“, 6 konjskih sil. Daljša pojasnila daje **Jakob Pučko**, trgovina z poljedeljskimi stroji, **Ptuj**.

Življenska eksistenca

išče se za ta okraj

generalnega zastopnika

kateri je v stanju, prevzeti naš hranilni prašek za živino, kateri je naš glavni industrijski proizvod. Lep, zasiguren zaslužek. Stalno in dobro idočo podjetje. Potreben kapital 5—10.000 Din. — Ponudbe poslati na „Robusta“, Maribor, Rajčeva ulica št. 6.

Hiša enonadstropna, nova, z lepimi kletmi ter precejšnjim vrtom v Ljubljani, se zamenja za Maribor eventuelno tudi proda. Tozadevna natančnejša pojasnila daje tvrdka **J. Baloh**, Maribor, Grajsk trg št. 3.

Svoji k svojim!

Zavarujte

svoja poslopja, poljske pridelke, pohištvo, zaloge le pri **požarnem oddelku**, svoje življenje, otrokom doto, dosmrtno rento le pri **življenskem oddelku**

Vzajemne zavarovalnice

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

ki je prvi in edini slovenske zavarovalni zavod.

Prospekt brezplačno in poštnine prosto.

ŠIPE

KIT

STEKLO

PORCELAN

KAMENINE

ima v vsaki velikosti in množini v zalogi **Janko Cizej, Gornja Radgona** trgovina z mešanim blagom

Sodi za vino vedno v zalogi pri **FRAN REPIČ**, Ljubljana, Trnovo.

Sodarski pomočniki

se sprejmejo na delo takoj pri **Franc Repič, Ljubljana**, Kolezijska ulica št. 18. Ponudbe je poslati na naslov.

Stanovanje

s kuhinjo in vrtom dobi

v Studencih pri Mariboru, kdo mi posodi 40.000 Din. Zraven je spodnja klet, svinjski hlevi, lepi vrt itd. Tozadevne ponudbe poslati „Ugodna prilika“ na upravništvo „Murske Straže“.

Počne

izredno močne s furami in brez fure prodaja najceneje **J. Postružnik, klobučar Sv. Jurij ob Ščavnici**.

Proda se z dobrim obratom pekarija

Izve se pri lastnikoma Janezu in Mariji Heric Veržej št. 36 pošta Križovci pri Ljutomeru.

Telefon 436 **TOVARNA KANDITOV** Telefon 436
FR. ROZMAN
Maribor, Aleksandrova c. 57
priporoča
vse vrste kanditov
(bonbone) po najnižjih brezkonkurenčnih tovarn. cenah!
Zahtevajte cenike!

Najboljše se proda pri

Ratnik - u

v GORNJI RADGONI
SPODNJI GRIS št. 12

Za jajca, maslo dami najlepše cene!

! Zato vse jajčarice rade grejo na Spodnji Gris — do mene! Ker Ratnik res najboljše plača, se konkurenti vsi jezijo, zato pa vse jajčarice k meni na Sp. Gris hitijo... !